

5 FEITEN OVER DE RUSSISCHE CULTUURPOLITIEK

Opiniestuk, geschreven door Olga Birzul, filmcurator en cultureel manager, voormalig programmeur van Docudays UA, voormalig hoofd Film bij het Oekraïens Instituut.

Bestaat er in Rusland kunst zonder politiek? Dat is een absurd idee! Er zijn een heleboel feiten die dit waandenkbeeld ondergraven. Laten we om te beginnen vijf feiten benoemen om een historisch perspectief en een duidelijk bewijs te krijgen van de propagandistische aard van de Russische cultuur.

Feit #1

Het fenomeen Sovjet-nostalgie heeft zich ontwikkeld tot het belangrijkste uitgangspunt van de Russische cultuur, ideologie en het regime van Poetin. Het moderne Rusland is diep geworteld in de vroegere supermachtstatus van winnaar van de Tweede Wereldoorlog. De patriottische films, kunst, muziek en literatuur hebben dit verhaal er ingestampt bij de Russische bevolking; het heeft een cultuur van geweld en wreedheid tegen denkbeeldige vijanden (voornamelijk degenen die niet-Russisch zijn) aangewakkerd. Wie is de grootste Russische held uit de geschiedenis? Volgens [opiniepeilingen](#) is dat Stalin, de Sovjetleider tijdens WO II, een van de belangrijkste despoten van de 20e eeuw. Ondanks al het bewijs van Stalins misdaden tegen Oekraïners en de brede internationale erkenning van de Holodomor (de Grote Hongersnood van 1932-33) als een daad van genocide, camoufleert het moderne Rusland voortdurend de omvang van de Oekraïense hongersnood (bijna 7 miljoen slachtoffers) als slechts een tragedie van het Sovjetvolk als geheel.

George Orwell, de beroemde Britse auteur van de dystopische roman 1984 en de satirische novelle Animal Farm, had terechte kritiek op degenen die sympathiseerden met de Sovjet-Unie. Zo schreef hij de profetische woorden: '(...) grote gebeurtenissen zoals de Oekraïense hongersnood van 1933, waarbij miljoenen mensen omkwamen, zijn feitelijk aan de aandacht van de meerderheid van de Engelse russofielen ontsnapt'. Kent u een relevante Russische film of boek over de Oekraïense hongersnood? Ik niet.

Feit #2

Rusland heeft vanaf de middeleeuwen tot aan de gewelddadige invasie van Oekraïne een langdurig imperialismecomplex gekend. Poetin is ervan overtuigd dat de status van Rusland als wereldmacht afhangt van de uitgestrektheid van zijn rijk. In de eerste decennia van deze eeuw toonden volksopstanden in Georgië, Oekraïne, Moldavië en Kirgizië – bekend geworden als de 'kleurenrevoluties' – de onafhankelijkheidsgeest van deze landen en daarmee de grenzen van de Russische controle over de regio. Tegenwoordig geeft Poetin enorme sommen geld uit, alsook levens van jonge Russische soldaten, om de keizerlijke glorie van het rijk te behouden. Maar laten we eerlijk zijn, het is niet alleen zijn idee. Een paternalistische benadering van Oekraïne is onder grote delen van de Russische culturele elite populair. Veel Russische intellectuelen zijn al eeuwen uiterst arrogant ten aanzien van andere nationaliteiten. Niemand verbiedt hen om in projecten of onderzoek over de Sovjetperiode de nationaliteit van kunstenaars te benoemen. Maar op de een of andere manier gebruiken ze altijd de term 'Sovjet-Russisch' en negeren ze de nationale identiteit van kunstenaars uit andere republieken. Om dit met een voorbeeld te adstrueren: alle grote internationale tentoonstellingen over revolutionaire Russische kunst, beter bekend als de Russische avant-garde, demonstreren voortdurend dit imperialistische beleid. Het is onmogelijk om van grote modernistische schilders als Chagall, Malevich, Zdanovich en anderen in musea of kunstboeken vermeldingen te vinden dat zij een Oekraïense, Joodse, Georgische of Wit-Russische afkomst hadden. Russische museumcuratoren zijn doof en blind voor de nationale identiteit van kunstenaars en dat heeft een enorme invloed op de mondiale kunstwereld. Stelt u zich eens voor dat de curatoren van een tentoonstelling van Britse modernistische kunst de oorsprong van kunstenaars uit Schotland, Wales, Ierland of verre koloniën niet noemen en alles gewoon '[Engelse modernistische kunst](#)' noemen? De internationale critici zouden verontwaardigd zijn, dat weet ik zeker.

find out more at

www.sharethetruths.org

5 FEITEN OVER DE RUSSISCHE CULTUURPOLITIEK

Feit #3

Het Kremlin heeft altijd de kracht van culturele diplomatie ingezien. Het beknibbelt nooit op het tentoonspreiden voor internationaal publiek van de grootse mythe van de Russische potentie. Dit terwijl haar eigen samenleving lijdt aan extreme economische en intellectuele armoede. Zoals we zien op de video's die zijn gemaakt tijdens de huidige oorlog in Oekraïne, zijn de Russische soldaten slecht uitgerust en schamen zij zich zelfs niet om lingerie te [stelen](#) uit bezette Oekraïense huizen. Niettemin maakt het Russische ballet, het theater, de klassieke muziek en de Russische literatuur deel uit van het verplichte culturele dieet van veel hoogopgeleide Europeanen. Die kunnen niet geloven dat de Russische cultuur een glanzend schild is om de aandacht van de wereld af te leiden van de misdaden tegen de menselijkheid en oorlogen die door de Russen zijn geïnitieerd.

Zo worden Russische films bijvoorbeeld altijd met veel zelfvertrouwen op internationale filmfestivals gepresenteerd. Russische regisseurs maken voortdurend kritische films over de Russische autocratie of de 'mysterieuze Russische ziel', overigens met financiële steun van de overheid. Het helpt Rusland om de illusie te creëren dat het land democratisch en vrij is. Maar het Russische Ministerie van Cultuur financiert en verspreidt onder het nationale publiek óók films met een tegenovergestelde boodschap. Zoals gebruikelijk laten deze films een vervormde versie van de werkelijkheid en de geschiedenis zien, zoals recent het drama 'Krim'. Het is een puur propagandistische interpretatie van de zogeheten 'revolutie van waardigheid' en de annexatie van de Krim. Maar alleen voor lokaal gebruik.

Feit #4

Russen gebruiken cultuur bewust om het verhaal van 'goede Russen' in de verf te zetten. Het zou het idee kunnen opwekken dat alleen Poetin en de politieke klasse verantwoordelijk zijn voor de agressie; de Russische samenleving als geheel heeft hier niets mee te maken. Daarom zijn sancties en embargo's slecht.

Een voorbeeld. De Russische regisseur Kirill Serebrennikov was tot de Russische invasie een belangrijke gevangene van het Kremlin. Een paar dagen na de grootschalige invasie van Oekraïne door Rusland werd hij vrijgelaten.

Nu wordt hij beschouwd als een oppositieleider en wordt hij opgevangen in Frankrijk. Waarvoor? Ja, om de rol van een 'goede Rus' te spelen. Als Serebrennikov een echte goede Rus was, zou hij zijn film schrappen uit het programma van het Festival van Cannes. Totdat zijn moederland zich volledig uit Oekraïne heeft teruggetrokken en verantwoordelijk wordt gehouden voor zijn oorlogsmisdaden: het doden van burgers en het verkrachten van Oekraïense vrouwen en kinderen. Dát zou een echt sterk gebaar zijn van een bezorgde kunstenaar, die nu wel in veiligheid is.

Feit #5

De valse vreedstichter. Het belangrijkste Russische doel is om de huidige oorlog in Oekraïne te presenteren als een militair conflict zoals in Transnistrië, Abchazië, Tsjetsjenië of Syrië. De boodschap is steeds hetzelfde: Russen streven naar vrede. Volgens het Russische sprookje viel het leger Oekraïne binnen om de Russisch sprekende bevolking te beschermen. Maar er is één cruciaal detail. Volgens het [rapport van de Amerikaanse regering](#) begonnen de door Rusland gecontroleerde desinformatiediensten sinds 2014 iedereen te beschuldigen die twijfelde aan de Russische invasie. Dat zouden xenofobe russofoben zijn. Blijkbaar heeft het tolerante Oekraïne een grote fout gemaakt door de fatale gevolgen van de Russische propagandamachine te onderschatten. Zoals we nu zien, realiseren de internationale vreedstichters het gevaar van tolerante houding nog steeds niet, waardoor Russen denken volledig ongestraft te kunnen handelen.

Een voorbeeld. Een van de meest voor de hand liggende gevallen van deze tolerantie is het toestaan van Russische artiesten om mee te touren met de popconcerten. Pas in 2017 begon de Oekraïense regering met het verbieden van Russische muzikanten die de annexatie van de Krim steunden en/of het grondgebied van zelfverklaarde LDPR's bezochten. Op 12 april j.l. werd een muzikaal-patriottische marathon '[Voor Rusland \(За Россию\)](#)' – let op de Latijnse letter Z in de cyrillische naam – gelanceerd 'ter ondersteuning van het leger dat deelneemt aan een speciale operatie' (nog steeds geen melding gemaakt van oorlog!) in Oekraïne. Nu zamelen Russische culturele 'vreedstichters' officieel geld in om het Russische leger te voorzien van raketten en bommen om Oekraïners te doden. Er zijn bijna 30 Russische steden in deze bloedige tournee. Trouwens, alle Russische muzikanten die deelnemen aan de marathon zijn nog steeds welkom om te touren in Europa en de Verenigde Staten.